

**การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตร
ในระยะเปลี่ยนแปลงสำหรับเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็ก
เพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

**RESEARCH AND DEVELOPMENT OF A CURRICULUM
BASED ON THE ECOLOGICAL AND DYNAMIC MODEL OF
TRANSITION TO ENHANCEMENT SOCIAL SKILLS OF CHILDREN
PREPARING FOR FIRST GRADE**

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร*

ลำลี ทองธิว**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่จำเป็นของเด็กในระยะเปลี่ยนแปลง ในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา 6 โรงเรียนในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ความสัมพันธ์ของคนในสังคมจังหวัดราชบุรี โดยเฉพาะกลุ่มครู ผู้ปกครองและกลุ่มเด็กอนุบาล 2) การร่างหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง 3) การทดลองใช้หลักสูตรโดยใช้รูปแบบการวิจัย A-B-A Design กับเด็กที่เตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 คน เป็นระยะเวลา 15 สัปดาห์ 4) การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์บนฐานข้อมูลที่ได้จากการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลงสำหรับเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (เด็กจบชั้นอนุบาลปีที่ 2) ได้พัฒนาขึ้นตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่จำเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการควบคุมตนเองและด้านการรักษาลิขสิทธิ์ มีองค์ประกอบ 13 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ หลักการ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การจัดหน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บทบาทเด็ก เพื่อน ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้ 9 หน่วย แต่ละหน่วยมีการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่หลากหลายและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก เพื่อน ครู และผู้ปกครอง

* นิสิตปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง โดยการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า เด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะทางสังคมทั้งสามด้าน สูงกว่า ก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีแนวโน้มของทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้านสูงขึ้นในระยะทดลอง แต่มีแนวโน้มของทักษะทางสังคมทั้งสามด้านลดลงเมื่อระงับการจัดกระทำ

Abstract

The research aims to develop a curriculum based on the Ecological and Dynamic Model of Transition and to evaluate the efficiency of the implementation of the curriculum. The research and development of the curriculum has been done through the 4 stages: 1) researching fundamental data on essential social skills for first graders in purposively selected 6 elementary schools in Ratchaburi Province, together with the specific socio-cultural context of community people; 2) developing a curriculum base on the Ecological and Dynamic Model of Transition to enhance three essential social skills for kindergarten children moving on to first grade; 3) evaluating the efficiency of the curriculum utilizing the A-B-A design, with 10 kindergarten children moving on to first grade, in Anuban ratchaburi school, muang district, Ratchaburi province, for the duration of 15 weeks; 4) revising the curriculum using the data obtained from the evaluation stage.

Research findings are as the followings:

1. The transition curriculum for children preparing for first grade based on the ecological and dynamic model of transition to enhancement three social skills: cooperation, self-control, and assertion was consisted of 13 components: vision, principle, mission, objection, the content, learning standards, learning units, learning units management, time table, learning experience, instruction media, assessment and evaluation, and role of children, peer, teacher and parents. The resulting curriculum consisted of 9 learning units including learning experiences, that interact with each other, the relationships between children, peer, teacher, and parents.

2. The evaluation of a curriculum based on the Ecological and Dynamic Model of Transition after implementing curriculum showed that the three social skills possessed by the kindergarten children seem to be improved statistically significance at .001 level. However, those three social skills have shown to be inclined during the experimental stage, but are declined during the follow up period when the treatment has been withdrawn.

บทนำ

ในประเทศหลายๆ ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เบลเยียม สวีเดนโปรแลนด์ กลุ่มประเทศ สหราชอาณาจักร คิวบา และฮ่องกง ได้มองเห็น ช่องว่างของความแตกต่างระหว่างการศึกษาาระดับ ปฐมวัย และการศึกษาระดับประถมศึกษา และได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็กในช่วงเชื่อมรอยต่อ ของการศึกษาทั้ง 2 ระดับนี้โดยมีการทดลองค้นคว้า งานวิจัยและบทความจำนวนมากเพื่อลดช่องว่างของ ระยะเปลี่ยนแปลงนี้มาแล้วเกือบ 20 ปี

สำหรับประเทศไทยในหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 44) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการสร้าง รอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยและระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1 บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการ จัดการศึกษาทั้งสองระดับ จากปัญหาที่ได้พบของ การศึกษาในช่วงรอยต่อระหว่างการศึกษาาระดับ ปฐมวัย และระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ของประเทศไทย ยังไม่มีงานวิจัยใด ๆ ที่จัดทำเกี่ยวกับช่วงรอยต่อ ระหว่างการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาระดับประถม ศึกษา ผู้วิจัยทำการสำรวจปัญหาก่อนตามสภาพที่แท้ จริงและหาตัวแปรที่แท้จริงในการทำวิจัย จาก 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยสรุปพบว่าแนวทางวิธีการ เชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถม ศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ การทำโครงการประชุมผู้ปกครอง ครูชั้นอนุบาล 2 และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อ ทำความเข้าใจกับบทบาทใหม่ การทบทวนบทเรียนเดิม ในระดับอนุบาล และการสอนการเขียนตัวพยัญชนะ และตัวเลขในปลายภาคเรียนที่ 2 ของชั้นอนุบาล 2 และพบว่าครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดการเรียน การสอนด้วยวิธีการที่ใกล้เคียงกับชั้นอนุบาล ในระยะ

แรกเพื่อรอ การปรับตัวของนักเรียน จะเห็นได้ว่า สิ่งที่ทำล้วนแต่เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการทำความเข้าใจกับ บทบาทใหม่ และภารกิจใหม่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงตัวเด็กเองด้วยโดยไม่ได้มีการให้น้ำหนัก ต่อทักษะ ทางสังคมที่จะช่วยในการปรับตัวของเด็ก ในช่วงรอยต่อในระยะเปลี่ยนแปลงเท่าที่ควร

คาเคนและนิวแมน (Kagan and Neuman, 1998: 1) อธิบายไว้ว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมมีอิทธิพล มากสามารถส่งผลกระทบต่อเด็ก ในช่วงระยะ เปลี่ยนแปลงจากชั้นเรียนอนุบาลไปยังชั้นเรียน ประถมศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีการจัดสภาพแวดล้อม สำหรับการเตรียมความพร้อมของเด็กใน การเรียนรู้ ในช่วงดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ บรอน เฟนด์เบรนเนอร์ (Bronfenbrenner, 1979, cited in Thomas, 2005: 350-353) ที่เชื่อว่าอิทธิพล ของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมในการพัฒนาเด็ก ทฤษฎีเชิงนิเวศ (Ecological Theory) จะเน้นเรื่อง องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ พัฒนาการของเด็กโดยอธิบายว่าสิ่งแวดล้อมนั้น หมายถึง กลุ่มคนที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับการ อบรมเลี้ยงดูเด็ก การทำกิจกรรมร่วมกัน และการมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่จะกำหนด พฤติกรรม และแนวคิดเชิงบวกของเด็กต่อไป แนวคิดนี้เองที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและ พลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง (The Ecological and Dynamic Model of Transition) คราฟท์-เซย์เรย์ และเพียร์ด้า (Kraft-Sayre and Pianta, 2000: 3) ได้กล่าวถึง รูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะ เปลี่ยนแปลงว่าเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคน กับคน และคนกับสิ่งแวดล้อมในระยะของการ เปลี่ยนแปลง โดยอธิบายว่าความสัมพันธ์ของคน กับคน หรือคนกับสิ่งแวดล้อมในบริบทหนึ่ง ๆ มีความ แตกต่างกันไปการเปลี่ยนบริบทแวดล้อม ทำให้ความ

สัมพันธ์เดิมที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัว โดยเฉพาะทักษะทางสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมที่มีบริบทแวดล้อมใหม่ได้ ยกตัวอย่าง เช่น เด็กที่จบจากชั้นอนุบาล 2 และต้องเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องพบกับโครงสร้างของหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน สิ่งแวดล้อม สภาพความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างไปจากเดิม เด็กจะต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาตนเอง ให้ข้ามช่วงเวลาและอิทธิพลความสัมพันธ์ในบริบทเดิมสู่บริบทใหม่ ทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของเด็ก เพื่อน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งครูจะต้องจัดการให้ช่วงระยะเปลี่ยนแปลงนี้ให้เด็กได้รับความกดดันน้อยที่สุด มีความราบรื่นมากที่สุด

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานรวมทั้งความต้องการจำเป็นสรุปได้ว่าความสำคัญของทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสีทธิของนักเรียนเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในช่วง 6 สัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนที่ 1 มีความสำคัญและต้องได้รับการเน้นในระดับมาก แต่ทักษะทางสังคมทั้งสามด้านข้างต้นของนักเรียนอนุบาลเมื่อขึ้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในช่วง 6 สัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนที่ 1 กลับมีอยู่ในระดับน้อย ทำให้ในช่วงแรกของการเปิดภาคเรียนเด็กอนุบาลที่เพิ่งเริ่มเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จึงมีปัญหา ความขัดแย้งในการทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน การควบคุมตนเองให้เป็นไปตามกฎระเบียบของโรงเรียนและของห้องเรียน ดังนั้นทักษะทางสังคมทั้งสามด้านข้างต้นจึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงแรกของการเปิดภาคเรียน ซึ่งตามทฤษฎีพลวัตร (Dynamic Theory) แล้วถ้าทักษะทางสังคมเด็กในบริบทหนึ่งอยู่ในระดับดีมาก จะส่งผลให้เด็กสามารถนำทักษะทางสังคมที่มีอยู่นั้นไปใช้ เพื่อปรับตัวเข้ากับ

การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นการช่วยให้การจัดการสอนของคุณครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าสู่ระบบได้ดีขึ้นรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยเรคาลิดิว และพอยด์ อิกิว (Rekalidou and Pliogou, 2006: 191) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบของข้อมูลในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางสังคม และความสามารถทางสังคมของนักเรียนชั้นเตรียมประถมศึกษาปีที่ 1 ในประเทศกรีก พบว่า การเรียนรู้ทางสังคมมีความสัมพันธ์กันกับการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ นั่นคือเมื่อเด็กมีความสามารถทางสังคมสูง เด็กจะมีการเรียนรู้ทางด้านวิชาการสูงด้วย และมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไมริเออร์ ดีเฟอร์น่าและออร์เตอร์ (Meier, Diperna and Oster, 2006: 409) ซึ่งวิจัยเรื่องความสำคัญของทักษะทางสังคมในโรงเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นการสำรวจความเข้าใจ มุมมองของครูที่มีต่อความสำคัญของทักษะทางสังคมจาก 6 โรงเรียน พบว่าทักษะทางสังคมที่สำคัญหลาย ๆ ด้านรวมถึงทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ (Cooperation) การควบคุมตนเอง (Self-control) และการรักษาสีทธิ (Assertion) จะช่วยทำให้เด็กประสบความสำเร็จในห้องเรียน

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยให้ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการปรับตัวและการเรียนรู้ของเด็ก และมีความสนใจที่จะทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลงระหว่างการศึกษาปฐมวัย และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยใช้รูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตร ในระยะเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นรูปแบบที่อาศัยลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสมาชิก

ในสังคม ตั้งแต่สังคมของเด็กด้วยกัน สังคมครู และผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็กและในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมที่จำเป็นของเด็ก ซึ่งในที่นี้พบว่ามีทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ (Cooperation) การควบคุมตนเอง (Self-control) และการรักษาสีทธิ (Assertion) ช่วยให้เด็กอนุบาลมีความพร้อมด้านทักษะทางสังคม ที่จะรับมือกับช่วงเวลาระยะเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างราบรื่น มีความพร้อมที่จะรับแรงกดดันและเรียนรู้การปรับตัวในสิ่งแวดล้อมใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสีทธิของเด็กเพื่อ เตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2. ประเมินคุณภาพของหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสีทธิของเด็กเพื่อ เตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง จะมีทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสีทธิสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็น

4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลงมีดังนี้

1.1 ศึกษาปัญหาและสภาพปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระยะเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาปฐมวัยเข้าสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ตำรา เอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระยะเปลี่ยนแปลงและแนวทางแก้ไขปัญหา

1.1.2 เก็บข้อมูลจากสภาพจริง โดยการศึกษาสำรวจ (Pilot Study) ศึกษาปัญหาทักษะทางสังคมที่เกิดขึ้นและศึกษาความต้องการจำเป็น เก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม ครูในบริบทสถานศึกษาปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และศึกษาสภาพปัญหาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่ส่งต่อจากระดับปฐมวัยมายังชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงหลังเปิดภาคเรียนที่ 1 ไปแล้วประมาณ 6 สัปดาห์ โดยทำการศึกษานำร่องเก็บข้อมูลพื้นฐานจาก 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

1.2 ศึกษาและสรุปข้อมูลพื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษาของการศึกษาปฐมวัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและข้อมูลพื้นฐานทางสังคมของชุมชนในเขตพื้นที่สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พื้นฐานทางจิตวิทยาของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่เป้าหมาย

1.3 ศึกษาการพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมในระยะเปลี่ยนแปลงจากตำรา เอกสาร งานวิจัย

ระหว่างการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.4 ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ
ระยะเปลี่ยนแปลงดังนี้

1.4.1 มโนทัศน์ของระยะเปลี่ยนแปลงการศึกษา (Concept of Transition) ของ
คาแกน และนิวแมน(Kagan and Neuman)

1.4.2 ทฤษฎีเชิงนิเวศ (Ecological Theory) ของ บรอนเฟนด์เบรนนอร์ (Bron -
fenbrenner)

1.4.3 รูปแบบวิธีเชิงนิเวศในระยะ
เปลี่ยนแปลง (The Ecological and Dynamic
Model of Transition) ของคราฟท์-เซย์เรย์ และ
เพียร์ต้า (Kraft-Sayre and Pianta)

2. การร่างหลักสูตร

2.1 การร่างหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิง
นิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง ได้แก่
วิสัยทัศน์ หลักการ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย สารการ
เรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หน่วย การเรียนรู้ การจัด
หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ การจัด
ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัด
และประเมินผล และบทบาทเด็ก ครู และผู้ปกครอง

2.2 จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร
ได้แก่ แผนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

2.3 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและ
เอกสารประกอบหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
การพัฒนาหลักสูตรและการสอนการศึกษาปฐมวัย
ด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านทักษะทางสังคม
จำนวนรวมทั้งสิ้น 5 คนโดยใช้แบบประเมินเอกสาร
หลักสูตรแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่
ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ ปรับปรุง และนำมาปรับปรุง
ได้ค่าคะแนนระหว่าง 3.5-4.6 (ระดับดี - ดีมาก)
การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าควรปรับปรุง
การใช้ภาษาและคำเชื่อม เพิ่มรายละเอียดการจัด

ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ชัดเจนมากขึ้น
การลดเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การจัดการ
เรียนรู้ให้เหมาะสม การวัดและประเมินผลให้ปรับ
พฤติกรรมย่อยให้มี ความชัดเจนต่อการสังเกต

2.4 การนำแผนประสบการณ์การจัดการ
เรียนรู้ไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุ 6 ปี
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินความเป็นไปได้
ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แล้วนำผลที่ได้ไป
เป็นข้อมูลสำหรับใช้ปรับปรุงแก้ไข ทำให้เป็นแผน
ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์

2.5 การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
ดังนี้

2.5.1 สร้างแบบสังเกตและประเมิน
ผลทักษะทางสังคม

2.5.2 สร้างเกณฑ์แบบสังเกตและ
ประเมินผลทักษะทางสังคม

2.5.3 สร้างคู่มือการใช้แบบสังเกต
และประเมินผลทักษะทางสังคม

2.6 การหาคุณภาพเครื่องมือแบบสังเกต
ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ดังนี้

2.6.1 นำแบบสังเกตและประเมิน
ผลทักษะทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทดลองใช้กับ
เด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุ 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้ว
นำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.6.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบ
สังเกตและประเมินผลทักษะทางสังคมโดยผู้ทรง
คุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อแสดงหลักฐานความตรง
เชิงเนื้อหา ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่า
แต่ละข้อของพฤติกรรมอยู่ระหว่าง 0.6-0.8 ปรับปรุง
แก้ไขเพิ่มเติมพฤติกรรมย่อยตามข้อเสนอของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.6.3 การหาความเที่ยงของผู้สังเกตแบบสังเกตและประเมินผลทักษะทางสังคมจำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Rate Agreement Indexes) ได้ค่า 0.91 ถ้าค่า RAI = 0.7 ขึ้นไปถือว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตอยู่ในระดับสูง

3. การทดลองใช้หลักสูตร

ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง

การกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่จบชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างเลือกได้โดยวิธีการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 8 ห้องเรียน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักเรียนที่จบชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีคะแนนทักษะทางสังคมด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาลิขสิทธิ์น้อยและผู้ปกครองอนุญาตและสามารถให้ความร่วมมือ ในการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง จำนวน 10 คน

3.2 การดำเนินการทดลองการใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง ใช้รูปแบบการวิจัยแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองกลุ่มเดียวแบบศึกษา A-B-A

(A-B-A design) ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เป็นระยะเวลา 15 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน ๆ ละ 40-50 นาที เริ่มตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนแรกของมิถุนายนโดยแบ่งเป็นระยะ เส้นฐานจำนวน 3 สัปดาห์ ระยะทดลองจำนวน 9 สัปดาห์ ระยะติดตามผลจำนวน 3 สัปดาห์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ได้แก่

3.3.1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3.2 สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)

3.3.3 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบของบอนเฟอรอนี (Bonferroni)

3.3.4 การสร้างกราฟดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่าคะแนนเฉลี่ย

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

4.1 การวิเคราะห์ค่าสถิติผลการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง

4.2 ผลการปรับปรุงหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง

ผลการวิจัย

จากผลการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงโดยที่ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบ A-B-A ซึ่งแบ่งการเก็บข้อมูลระยะเวลาที่สังเกตทั้งหมดจำนวน 15 สัปดาห์ แบ่งสรุปเป็นช่วงระยะเวลาที่สังเกต 5 ครั้ง ได้แก่ ระยะเสถียร (Baseline phase A) จำนวน 1 ครั้ง

ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระยะทดลอง (Treatment phase B) จำนวน 3 ครั้ง เป็นการเก็บข้อมูลขณะทดลองใช้หลักสูตร ระยะติดตามผล (Baseline phase A) จำนวน 1 ครั้ง เป็นการเก็บข้อมูลเมื่อหยุดใช้หลักสูตรเพื่อติดตามผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติของคะแนนทักษะทางสังคมของนักเรียนเตรียมประถมศึกษา ปีที่ 1 ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะทางสังคมของเด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ทักษะทางสังคม	ระยะเสถียร	ระยะทดลอง			ระยะติดตามผล
		ระยะ1	ระยะ2	ระยะ3	
$\bar{X}$	13.26	29.54	38.75	45.85	32.76
SD.	3.77	4.20	7.99	7.19	5.21

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่าในแต่ละช่วงระยะเวลาของระยะเสถียร ระยะทดลองระยะ 1, 2, 3 และระยะติดตามผลมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมแตกต่างกัน คือ ช่วงระยะเวลาของระยะทดลองระยะที่ 1 แต่ต่ำกว่าระยะทดลองระยะที่ 2, 3

- 2 ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำทักษะทางสังคมของเด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
Treatments	5949.77	4	1487.44	86.28*
Residual	620.63	36	17.24	

* $P < .001$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า ทักษะ วัดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงทางสังคมในระยะพื้นฐาน ระยะทดลองระยะ 1, 2, ให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 และระยะติดตามผล พบค่าความแปรปรวนแบบ กันอย่างน้อย 1 คู่

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรายคู่ของทักษะทางสังคม โดยใช้วิธีทดสอบของบอนเฟอร์โรนี (Bonferroni)

ระยะเวลาที่สังเกต	ระยะพื้นฐาน	ระยะทดลอง			ระยะติดตามผล
		ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	
ระยะพื้นฐาน	-	16.28*	25.49*	32.58*	19.50*
ระยะทดลองระยะ 1	-	-	9.21	16.30*	3.22
ระยะทดลองระยะ 2	-	-	-	7.10	5.99
ระยะทดลองระยะ 3	-	-	-	-	13.09*
ระยะติดตามผล	-	-	-	-	-

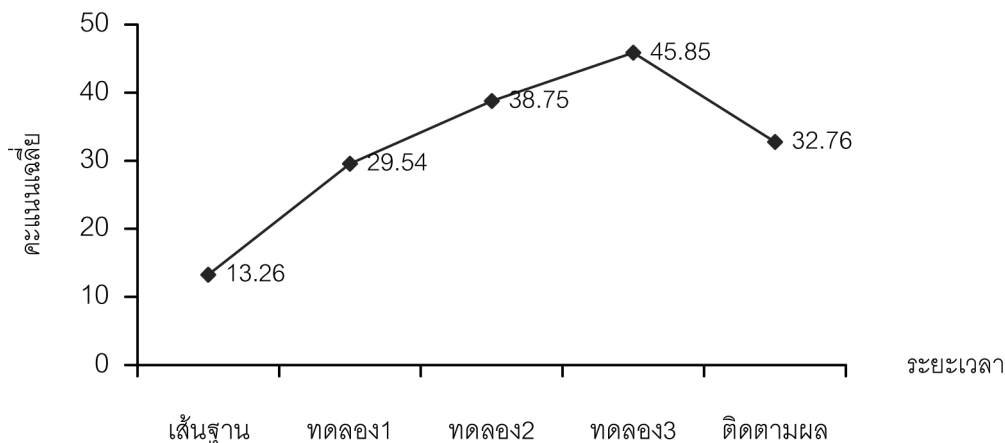
* $P < .001$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะทางสังคมของระยะพื้นฐานและระยะทดลองระยะ 1 ระยะพื้นฐานและระยะทดลองระยะ 2 ระยะพื้นฐานและระยะทดลองระยะ 3 ระยะพื้นฐานและระยะติดตามผล ระยะทดลองระยะ 1 และระยะทดลองระยะ 3 ระยะทดลองระยะ 3 และระยะติดตามผล มีค่าเฉลี่ย

รายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะทางสังคมของเด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระยะทดลองระยะ 1, 2, 3 และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

แผนภาพที่ 1 กราฟแสดงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมของเด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากแผนภาพที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมระยะทดลองระยะ 1, 2, 3 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากระยะเส้นฐาน และเมื่อระงับการจัดกระทำในระยะติดตามผลคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมมีแนวโน้มลดลง

2. การนำเสนอผลการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานของการศึกษาปัญหา ของช่องว่างระหว่างหลักสูตรปฐมวัย และประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และนำมาประเมินคุณภาพหลักสูตร ได้แก่ การประเมินคุณภาพหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองใช้หลักสูตร แล้วนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยเป็นหลักสูตรเฉพาะที่มีคุณลักษณะเป็นเอกลักษณ์

สรุปได้ ดังนี้

1.1 หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรเน้นการจัดประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมทักษะทางสังคมเพื่อเตรียมเด็กเข้าศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีแนวคิดที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาร่วมกับเพื่อน ครู และผู้ปกครองเป็นผู้เชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวบนความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมใหม่ มีองค์ประกอบ 13 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ หลักการ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การจัดหน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บทบาทเด็ก เพื่อน ครูและผู้ปกครอง

1.2 หลักสูตรที่ใช้เฉพาะช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียนที่ 2 ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 กำลังเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นเวลา 9 สัปดาห์ โดยเริ่มประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือน

พลษภาค

1.3 หลักสูตรเน้นการเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการปรับตัวของเด็กในช่วงระยะ 6 สัปดาห์แรกของภาคเรียนที่ 1 ในการเข้าศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ ทักษะด้านความร่วมมือด้านการควบคุมตนเอง และด้านการรักษาสีทธีเพื่อลดแรงกดดันในการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมใหม่ (ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1) ที่มีความแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมเดิม (ชั้นเรียนอนุบาลปีที่ 2) อย่างมาก เด็กสามารถเรียนรู้ปรับตัวได้อย่างสมดุล ราบรื่นและรวดเร็ว

1.4 การจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 9 หน่วย ๆ ละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 40-50 นาที ในแต่ละหน่วยเป็นการฟังเรื่องราวประกอบภาพที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการปรับตัวในการเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมศิลปะ การแสดงบทบาทสมมุติ และการเล่นเกมที่เสริมสร้างทักษะทางสังคมในความร่วมมือ ด้านการควบคุมตนเอง และด้านการรักษาสีทธีมีการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อฝึกทักษะในเชิงปฏิบัติโดยสร้างชิ้นงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็ก เพื่อน ครู และผู้ปกครองแล้วนำผลงานที่ได้มานำเสนอ แล้วสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปความรู้ความเข้าใจร่วมกัน การทำกิจกรรมร่วมกันอย่างไร จึงจะทำให้กิจกรรมนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างดีและการประเมินความพึงพอใจในพฤติกรรมตนเองในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลงสำหรับเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (เด็กจบชั้นอนุบาลปีที่ 2) ได้พัฒนาขึ้นตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมที่จำเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือด้านการควบคุมตนเองและด้านการรักษาสีทธี มีองค์ประกอบ 13 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ หลักการ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การจัดหน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บทบาทเด็ก เพื่อน ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้ 9 หน่วยแต่ละหน่วยมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก เพื่อน ครู และผู้ปกครอง

2. การประเมินคุณภาพหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงโดยการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

2.1 เด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะทางสังคมในด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสีทธีสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 เด็กเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีแนวโน้มของทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้านสูงขึ้นในระยะทดลอง แต่มีแนวโน้มของทักษะทางสังคมทั้งสามด้านลดลงเมื่อระดับการจัดกระทำ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ ได้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นหลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลงเชื่อมรอยต่อของช่องว่างของการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1

1. จากผลการทดลองใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเด็กกลุ่มทดลองมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เมื่อแยกเป็นรายด้านได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการควบคุมตนเอง และด้านการรักษาลิทธิ ทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้านต่างมีคะแนนค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 จากตารางที่ 3 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ตั้งแต่ระยะทดลองระยะที่ 1 ช่วงระยะเวลา 3 สัปดาห์แรกของการใช้หลักสูตร และคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะทดลองระยะที่ 2 และระยะทดลองที่ 3 และเมื่อหยุดการใช้หลักสูตร ค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมมีแนวโน้มลดน้อยลงตามแผนภาพที่ 1 แต่คะแนนเฉลี่ยในระยะติดตามผลก็ยังคงมีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรหลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเชื่อมรอยต่อช่องว่างของการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสอดคล้องกับ เดวิด (David, 1993: 125-126) ได้นำเสนอกระบวนการ

เปลี่ยนแปลงเมื่อเด็กปรับตัวจากโรงเรียนอนุบาลเข้าสู่โรงเรียนประถมศึกษาที่น่าสนใจคือ 1) เด็กต้องมีการเตรียมความพร้อมสำหรับที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา โดยได้รับการจัดโปรแกรมเพื่อเตรียมเด็กในระยะเปลี่ยนแปลงจากชั้นอนุบาลไปยังชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงเกิดจากความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน

2. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพนั้นมาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการศึกษาศึกษาเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาช่องว่างการศึกษาระดับปฐมวัยและประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ประกอบกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น จากสภาพการณ์จริงในด้านการจัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ทำให้ได้พบกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ในการร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพได้มาจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย และการนำมาใช้ตามมโนทัศน์ของระยะเปลี่ยนแปลงการศึกษา ทฤษฎี เชิงนิเวศรูปแบบวิธีเชิงนิเวศในระยะเปลี่ยนแปลงในการจัดปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กในช่วงระยะเปลี่ยนแปลงจากชั้นเรียนอนุบาลไปยังชั้นเรียนประถมศึกษา จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทักษะทางสังคมที่สำคัญของเด็ก ที่จะนำไปใช้ในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การใช้แนวคิดของบรอนเฟนเบร็นเนอร์ (Bronfenbrenner) ในการจัดสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมในการพัฒนาเด็ก จะเน้นเรื่ององค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กนั้น ประกอบด้วยระบบขนาดเล็ก ได้แก่ กิจกรรมที่ทำร่วมกัน บทบาทของบุคคลต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งแวดล้อมที่จะกำหนดพฤติกรรมและแนวคิดของเด็กด้านทักษะทางสังคม แนวคิดนี้ได้เป็นพื้นฐานของรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง (The Ecological and Dynamic Model of Transition) (Kraft-Sayre and Pianta, 2000: 3) ได้กล่าวถึง รูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบหนึ่งของระยะเปลี่ยนแปลง คือ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันหรือมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรในระยะเปลี่ยนแปลงของการศึกษาระดับปฐมวัย และการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 สอดคล้องกับมังเกวเซียนี มีสฮาร่า และคูโฟร์ (Monkeviciene, Mishara and Dufour, 2006 : 59) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการใช้โปรแกรมชิปปี้เฟรนด์เป็นโปรแกรมช่วยเหลือเด็กในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงระยะเวลาที่มีความสำคัญมากต่อการปรับตัวของเด็ก ๆ ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และจากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมชิปปี้เฟรนด์มีการปรับตัวในระยะเปลี่ยนแปลงจากโรงเรียนอนุบาลไปยังโรงเรียนประถมศึกษาดีกว่าเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม โดยเด็กสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในทางบวกกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนใหม่ วูดเฮดและมอส (Woodhead and Moss, 2007: 30) ได้กล่าวว่าให้จัดโปรแกรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อเชื่อมช่องว่างระหว่างการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาประถมศึกษา นำสู่การปรับตัวและการแสดงออกของเด็กได้ดีมากขึ้น ถึงแม้การศึกษาปฐมวัยจะเตรียมความพร้อมพื้นฐานในการเรียนรู้ พื้นฐานทางสังคม

พื้นฐานทางสติปัญญา แต่ถึงกระนั้นเด็ก ๆ ยังคงได้รับแรงกดดันมากจากระยะเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนการสอนเมื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลง จึงเป็นหลักสูตรที่สำคัญต่อการส่งเสริมทักษะทางสังคมที่สำคัญที่ช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และราบรื่นเมื่อเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่สนใจนำหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นของกลุ่มเด็กที่จะเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรเป็นกลุ่มเด็กที่ขาดทักษะทางสังคม ด้านความร่วมมือ การควบคุมตนเอง และการรักษาสีทธิ และมีลักษณะความสัมพันธ์ของคนในสังคมใกล้เคียงกับคนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

1.2 การนำหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้อาจมีการเสริมหรือปรับเปลี่ยนแผนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เพื่อให้สนองต่อทักษะทางสังคมด้านอื่นๆ ของเด็กต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากำหนดหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะด้านอื่น ๆ ของเด็ก หรือตามความต้องการจำเป็นเพื่อเตรียมเข้าศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามบริบทของโรงเรียน
ที่นำหลักสูตรไปใช้

2.2 ควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการ
ติดตามผลการใช้หลักสูตรตามรูปแบบวิธีเชิงนิเวศ
และพลวัตรในระยะเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมของเด็กต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ
มหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

David, T. (1993). **Educational provision for
our youngest children European
perspectives**. London: Paul Chapman.

Kagan, S.L, and Neuman, M.J. (1998). Lessons
from three decades of transition
research. **Elementary School
Journal** 98(4): 365-379.

Kraft-Sayre, M.E., and Pinata, R.C. (2000).
**Enhancing the transition to
kindergarten linking children,
families, & schools**. New York:
University of Virginia.

Meier, C.R., Diperna, J.C., and Oster, M.M.
(2006). Importance of social skills
in the elementary grades. **Education
and Treatment of Children** 29(3):
409-418.

Monkeviciene, Ona, Mishara, B.L., and Dufour,
S. (2006). Effects of the Zippy's
friends programme on children's
coping abilities during the transition
from kindergarten to elementary
school. **Early Childhood Education
Journal** 34(1): 53-59.

Rekalidou, G., and Pliogou, V. (2006). Social
learning and social abilities of first-
grade elementary pupils in Greece:
the importance of informal models
of evaluation. **Education 3-13** 34(2):
491-511.

Thomas, R.M. (2005). **Comparing theories of
child development**. 6th.ed. United
States of America: Wadsworth, a
division of Thomson Learning.

Woodhead, M., and Moss, P. (2007). **Early
Childhood and Primary Education**.
United Kingdom: Thanet.